

Achttien jaar en duizenc

Schulden zijn een groeiend probleem bij jongeren. „Je kan makkelijk duizend euro rood staan, dus wat is dan een paar schoenen van tweehonderd euro?”

JESSEY DE GRAAF EN INES JONKER

Else Paassen ziet op de eerste verdieping van de Leeuwarder bibliotheek een donkerharige jongen binnenlopen. Het is donderdagmiddag, tijd voor het wekelijkse spreekuur van FSU jongeren.

De jongerenwerkgroep van het Fries Samenwerkingsverband Uitkeringsgerechtigden houdt sinds begin dit jaar op drie plekken in de provincie speciale jongerensprekuren: bij de Barones in Heerenveen, Het Buro Saris en de bibliotheek in Leeuwarden dus: bedoeld voor jonge mensen tot 28 jaar die vastlopen in de wirwar van regels en wetten. Een

‘Jongeren zijn makkelijk te verleiden tot aankopen’

langs een thuiswonende jongen van achttien met €7000 aan schulden. Of een jongen van 19 die tussen twee opleidingen in zit, geen studiefinanciering krijgt, op zichzelf woont en

'Ik heb extra geleend voor mijn reis'

Ilse Hooiveld (23) heeft in een jaar tijd €7000 bij de DUO extra geleend. „Waarom ik heb geleend? Ik wilde op reis.“ In 2011 ging de studente van de hogere hotelschool van Stenden twee keer drie maanden op reis naar Bali en Zuid-Afrika. „Ik dacht: dit is een *once in a lifetime opportunity*. Deze ervaring weegt nooit op tegen de €60 die ik straks per maand moet aflossen.“ Ilse gaat ervan uit dat ze met haar hbo-diploma de lening straks makkelijk kan terugbetalen. „Ik heb geïnvesteerd in mezelf en de reizen staan goed op mijn CV.“

van de grootste problemen is de toenemende schuldenlast van jongeren.

Dat is ook de reden waarom Stanley (niet zijn echte naam) bij Paassen en haar collega Sebastian Obmann aanklopt. Hij heeft een waslijst aan schulden, maar geen idee van de totale hoogte: hij woont tijdelijk bij vrienden, heeft geen postadres en mist dus het zicht op zijn administratie. „Ik ben vandaag bij de gemeente geweest voor een postadres, maar daar moet ik een maand op wachten.“

Else (19), vierdejaars sociaal maatschappelijke dienstverlening aan het Friesland College, vraagt hem waar hij schulden heeft. „Een huurschuld, schuld bij de NS vanwege de OV-chipkaart, De Friesland“, somt hij op. De schuchtere jongeman is een paar maanden geleden met zijn mbo-opleiding niveau 2 gestopt.

Al pratende blijkt dat Stanley een vriendin heeft en dat er een kind op komst is. Via WoonFriesland probeert hij aan woonruimte te komen. „Ik wil alles voor elkaar hebben voordat de baby komt en ik wil ook gewoon gaan werken“, vertelt de jongen aan zijn leeftijdgenoten die tegenover hem aan tafel zitten. Maar veel pogingen om een baan te vinden, heeft hij nog niet ondernomen. Een uitkering heeft hij ook niet, dus valt er nog weinig af te lossen.

„Je moet sowieso naar het uitzendbureau want werk is belangrijk“, houdt Else hem voor. Verder zegt ze hem toe uit te zoeken hoe hoog zijn schulden zijn zodat er een afbetalingsregeling kan worden gemaakt. „En je moet ook een uitkering krijgen, want daar heb je recht op.“

De schoolverlater probeert een positieve indruk te maken. „Ik wil het beste uit mezelf halen, en ik wil mijn kind alles geven.“ Else: „Dat hoor ik heel graag. En loop in de tussentijd gewoon een keer een uitzendbureau binnen.“ Stanley knikt en met een vervolgspraak nemen ze afscheid.

Sebastian: „Iedereen heeft zijn eigen verhaal. Je kunt je bijna niet voorstellen wat we tegenkomen: on-

de schulden ziet oplopen.“

Alhoewel het nog niet storm loopt, merken de mbo'ers, die het spreekuur bij wijze van stage bemenen, dat het jongerenadviespunt in een behoefte voorziet. Else: „Wij zijn laagdrempelig en maken een grapje tussendoor.“ Sebastian: „We kunnen deze jongen echt helpen, maar dat kan maanden duren. We proberen ze vooral weer perspectief te geven.“

Schulden zijn een groot probleem, zien ze bij leeftijdgenoten. Else: „Het is tegenwoordig zo makkelijk om ergens een lening af te sluiten. Pin maar raak: je kan makkelijk duizend euro rood staan, dus wat is dan een paar schoenen van tweehonderd euro?“

Het percentage jongeren tussen de 18 en 25 jaar dat schuldhulpverlening aanvraagt, steeg van 7 tot 12 procent tussen 2007 en 2011, blijkt uit onderzoek van het Nibud.

Studentenonderzoek 2011-2012 van dit budgetinstituut wijst uit dat bijna vier op de tien studenten (38 procent) in het hoger onderwijs dit jaar een rentedragende lening heeft (gemiddeld €365 per maand). Een op de tien studenten leent daarnaast geld van ouders, vrienden of de bank. Een geveugelde term bij studenten is de 'superstufi' oftewel maximaal bijlenen zodat je kan kopen wat je wilt. En die schuld zien ze later wel weer.

Houding en financiële vaardigheden zijn bepalend bij het ontstaan van geldproblemen, zo toonde het Nibud-onderzoek. Else en Sebastian stellen dat veel afhangt van de opvoeding. Else: „Mijn ouders hebben geen topbanen, maar we gaan wel tweemaal per jaar op vakantie. Ze sparen altijd en die tic heb ik overgenomen. Ik hoor jongeren wel zeggen: ik kan niet uit want ik heb geen geld. Ik kan altijd uit. Ik werk al sinds mijn vijftiende en kan goed met geld omgaan.“

Incassobedrijven zien een stijging van het aantal jongeren onder hun 'klanten'. „Er zijn steeds meer mensen met schulden, dus ook jongeren“, zegt Marco van den Borg, direc-

MBO scholieren in de kantine in het atrium van het Friesland College. Bedoeld bij verhaal van Ines over studenten, geld en schulden. LUUK WETZEL/LANDMAN

teur/gerechtsdeurwaarder bij incassobedrijf Flanderijn & van den Borg met vestigingen in Heerenveen en Buitenpost. Onder zijn cliënten verdubbelde het percentage jongeren onder de 25 jaar binnen een jaar tot tussen de 25 en 30 procent.

„Vaak zijn het schoolverlaters: ze stoppen met school, hebben geen werk, belanden in een uitkering en geven geld uit dat ze niet hebben. Vroeger hadden we een spaarboekje waar je je uitzet van betaalde, tegenwoordig beginnen jongeren die klaar zijn met hun studie al met een schuld van een paar duizend euro.“

Volgens Van den Borg heeft de toenemende schuldenlast alles te maken met onze consumptiemaatschappij. „Jongeren zijn makkelijk te verleiden tot aankopen, maar overzien de consequenties niet. Ze willen het nieuwste van het nieuwste:

smartphones, kleding, nieuwe meubels voor op hun kamer.“

In uitzonderlijke gevallen, bijvoorbeeld als iemand een huurachterstand van een paar maanden heeft, wordt beslag gelegd op de inboedel. „Maar dat is echt het uiterste middel. Onze insteek is om een regeling te treffen.“

Ook geeft het deurwaardersbedrijf lezingen op mbo-scholen over hoe je met geld om moet gaan. „We

'Het is zo makkelijk om ergens een lening af te sluiten'

den euro's rood

hebben bijvoorbeeld een module 'Hou je pinpas voor jezelf en word geen geldezak'. Criminelen ronselen namelijk jongeren om crimineel geld weg te zetten", vertelt Van den Borg.

"We willen ze bewust maken van geld. Jongeren zijn veel te makkelijk te verleiden: koop nu, betaal later. Ze willen zelfstandig wonen en krijgen dan tot hun verrassing een energierekening en een aanslag voor de gemeentebelasting. Vroeger betaalde je eerst je huur en dan pas de luxe dingen. Nu lijkt het andersom te zijn."

Incassade Deurwaarders en Incasso, met het hoofdkantoor in Leeuwarden, deed in 2010 samen met de Rijksuniversiteit Groningen een onderzoek naar Nederlanders en hun schulden. Daaruit bleek dat meer jongeren dan ouderen schulden hebben, maar dat het gemiddeld ge-

nomen gaat om lagere bedragen en dat ze sneller aflossen.

"Wie weet wat schuldsanering is?", vraagt Else een paar weken later aan eerstejaars leerlingen van het Friesland College. Ze krijgen een workshop 'Handle with or without money'. Niemand van de studenten zakelijke dienstverlening kan uitleggen wat de term inhoudt.

"Hebben jullie er wat van opgestoken?", vraagt Sebastian aan het eind van de les. De leerlingen knikken enthousiast en na afloop vragen enkelen of ze een keer bij het FSU langs kunnen komen.

"De jongeren hoeven niet perse in het rood te staan om langs te komen", zegt Lisa van het FSU. "Ook voor vragen kunnen ze bij ons terecht. We doen er alles aan om deze jongeren niet in de schulden te laten komen."

'Hij zei: ik betaal je wel terug'

Hbo-studente Angelique (21) uit Leeuwarden bouwde in een jaar tijd meer dan €20.000 schuld op bij zo'n dertien schuldeisers: het CJIB, telefoonproviders, een verzekeraar en nutsbedrijven.

"Ik had een vriend die achteraf gezien niet echt goede bedoelingen met mij had. Ik was heel erg verliefd, en hij had helemaal niks. Uit liefde voor hem sloot ik een telefoonabonnement voor hem af op mijn naam. Hij belde veel naar het buitenland dus de rekeningen liepen op. 'Ik betaal je wel terug', zei hij."

Ook reed haar vriend in de auto die zij voor haar achttiende verjaardag had gekregen,

maar niet had laten verzekeren. Boetes voor onverzekerd rijden stapelden zich op.

Angelique woonde destijds op zichzelf; ze leefde van haar studiefinanciering en een bijbaantje bij een snackbar. "Ik kon alles net betalen maar het werd steeds moeilijker de rekeningen te betalen." Als gevolg van de toenemende stress stopte ze met haar mbo-studie. De beurs hield dus op en toen ze ook haar bijbaan kwijtraakte, raakte ze financieel aan de grond.

Uiteindelijk kwam ze bij Het Buro Saris in Leeuwarden terecht, dat vastgelopen jongeren begeleidt. "Met hun hulp heb ik een uitkering aangevraagd

en mijn mbo-diploma gehaald, waardoor ik naar het hbo kon." Ze zegde haar huisje op en woont inmiddels samen met haar nieuwe vriend. "We willen een huis kopen en de schulden meenemen in de hypotheek", vertelt Angelique.

Hoewel ze naar eigen zeggen nu "goed bezig is", is de jonge vrouw bang voor de toekomst. "Ik heb acht- of negenduizend euro schuld bij het CJIB maar ze willen geen regeling treffen. Zo lang ik die schuld niet heb afgelost, kunnen ze me zo oppakken en in de gevangenis zetten. Daar slaap ik slecht van."

De naam is op verzoek verzonden.